

ಚಟುವಟಿಕೆ ಮತ್ತು ಚಿಂತನೆ ಮೂಲಕ ಹೊರಾಂಗಣದಲ್ಲಿ ಕಲಿಕೆ

ಅಧೀನ ಶೇಖರ್ ಚಟರ್ಜಿ

ಪುಟ 1

ಶ್ಲೋಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಹಾಗೂ ಜೀವವೈವಿಧ್ಯತೆಯು/ ಜೀವ ಆಧಾರಿತ ಶಿಕ್ಷಣ

(ಪಿ.ಪಿ.ಐ.ಇ, ಬ್ಲೇಸ್/ಲೋಕೇಶನ್ ಬೇಸ್ಡ್ ಎಜ್ಯುಕೇಶನ್ ಅಥವಾ ಶ್ಲೋಕ ಆಧಾರಿತ ಶಿಕ್ಷಣ ಎಂದೂ ಕರೆಯಲಾಗುವ ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳನ್ನು ಶ್ಲೋಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಹಾಗೂ ಪಾರಂಪರಿಕ ಪರಿಪಾಟನದ ಬಗ್ಗೆ ಬೋಧಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವು ಶ್ಲೋಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಜೀವ ಆಧಾರಿತ ಬೋಧನೆ ಮತ್ತು ಜೀವವೈವಿಧ್ಯತೆಯ ಕಲ್ಪನೆಯ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಬಗ್ಗೆ ಚಿಂತನೆ ಮಾಡುವ ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕೆ ಅನುಮಾನವಾದ /ಸುಪರಿಗತವಾದ ಶಿಕ್ಷಣ)

ಪಿ.ಪಿ.ಐ.ಇ ಬೋಧನೆ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವು ಜೀವವೈವಿಧ್ಯತೆ, ನೆಲ ಹಾಗೂ ಜಲ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು, ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಜೀವಿಗಳ ಪ್ರವರ್ಧನ/ಜೈವಿಕ ಪ್ರವರ್ಧನಗಳ ಜೀವವೈವಿಧ್ಯತೆ ಮತ್ತು ಪರಿಪಾಟನ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಮೇಲೆ ಗಮನವನ್ನು ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸಿ, ಮತ್ತೊಂದೆಡೆ ಪಾರಂಪರಿಕ ಇತಿಹಾಸದ ಕಡೆಗೆ ಅಥವಾ ಜೈವಿಕ-ಭೌತಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಲು ಶ್ಲೋಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲ/ಪ್ರಮಾಣಿತವಾದ ಬಳಸುವ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಹಾಗೂ ಬೋಧನೆಗಳ ಮೇಲೆ ಗಮನ ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸುತ್ತದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಹಾಗೂ ಬಹುವಿಧ್ಯವಿಧ್ಯತೆಗಳ ಬೋಧನೆಯನ್ನು, ಜ್ಞಾನ, ಕೌಶಲ್ಯ, ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಹಾಗೂ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ವಿವಿಧವಿಧಗಳಾದ ನಿರ್ವಹಣಾ ರಚನೆಗಳು ಹಾಗೂ ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳ ಮೇಲೆ ಗಮನವಿರುತ್ತದೆ.

ಪಿ.ಪಿ.ಐ.ಇ ಬೋಧನೆ ವಿವಿಧ ಬೋಧನೆಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಅನುಭವಿ ಪರಿಪಾಟನ ಅನೇಕ ತಂತ್ರಗಳ ಸಂಯೋಜನೆಯಾಗಿದೆ. ಈ ಬೋಧನೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಪ್ರಮುಖವಾದವುಗಳೆಂದರೆ- “ಪರಿಪಾಟನ ಶಿಕ್ಷಣ”, “ಜೀವಪರಿಪಾಟನ ಸಾಕ್ಷರತೆ”, ಪ್ರಮಾಣಿತ ಆಧಾರಿತ ಶಿಕ್ಷಣ, ಪ್ರಮಾಣಿತ ಉಪಯುಕ್ತವಾದ ಉತ್ಪಾದಕ ಕೆಲಸ ಆಧಾರಿತ ಶಿಕ್ಷಣ, ಪ್ರಮಾಣಿತ ಪರಿಪಾಟನ ಹಾಗೂ ಅಂತರ್ಗತ ಪರಿಪಾಟನ (Lateral Thinking) ಆಧಾರಿತ ಶಿಕ್ಷಣ, ಖಗೋಳಶಾಸ್ತ್ರದ ಬಗ್ಗೆ ಒಳಗೊಂಡ ಕೆಲವು ಹಾಗೂ ಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕವಾಗಿ, ಸುಸ್ಥಿರ ಅನುಭವಿಗಳಾಗಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಇತ್ಯಾದಿ. ಪಿ.ಪಿ.ಐ.ಇ ಬೋಧನೆಗಳು ಕಾರಣ, ಈ ಬೋಧನೆ ಶ್ಲೋಕ ಆಧಾರಿತ ಹಾಗೂ ಲೋಕೇಶನ್ ಆಧಾರಿತವಾಗಿದ್ದು, ಇಲ್ಲಿ ಕಲಿಯುವವರೇ ತಾವು ಪರಿಪಾಟನವೇಕೆಂದಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳ ಆಳ-ಅಗಲವನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸೀಗಾಗಿ, ಇಲ್ಲಿ ಪರಿಪಾಟನವೇಕೆಂದಿರುವ ಪರಿಪಾಟನ ಮುಕ್ತವಿರುತ್ತದೆ.

ಖಾತ್ರೆ 1: ಜೀವವೈವಿಧ್ಯ

ಜೀವವೈವಿಧ್ಯವೆಂದರೆ ಜೀವಪರಿಕುಲದ ಪ್ರಭೇದ, ಉಪಪ್ರಭೇದ, ವಿದ್ಯ, ಕುಟುಂಬ ಅಥವಾ ಜೀವಿಯಾಸ್; ಜೊತೆಗೇ, ಅವುಗಳು ವಾಸ್ತವ ಜೀವ ಪರಿಪರ ಅಥವಾ ಅತ್ಯುಚಿತವಾದ ನೆಲೆ ಅವು ನಿರ್ವಹಿಸುವ ಪಾತ್ರ.

ಮುಖ್ಯ ಮತ್ತು ಮೇಲ್ಮೈ ಲಕ್ಷಣ ಹಾಗೂ ಹವಾಮಾನವಿಲಸ (ಹವಾಮಾನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ, ಆ ಪ್ರದೇಶದ ತಾಪಮಾನ ಹಾಗೂ ಮಳೆಯು ಹರಿಸಿಕೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿದ್ದು, ಇದು ಆ ಪ್ರದೇಶವು ಇರುವ ಎತ್ತರ ಹಾಗೂ ಅಕ್ಷಾಂಶದ ಮೇಲೆ ಅವಲಂಬಿತವಾಗಿರುತ್ತದೆ.) ನಿರ್ಧಾರಿತವಾದ ಭೌಗೋಳಿಕ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಇವುಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಲಾಗುವುದು.

ಖಾತ್ರೆ 2: ಜೀವ-ಪರಿಪರ ವ್ಯವಸ್ಥೆ

ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಗಡಿರೇಖೆಯ ಒಳಗಿರುವ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಒಂದು ಜೀವ-ಪರಿಪರ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಎನ್ನಬಹುದು. ನಾವು ಆ ಪರಿಪರ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿರುವ ಎಲ್ಲಾ ಖಗಿಯು ನಿವಾಸಿ ಜೀವಿಗಳನ್ನು ಅಭ್ಯಸಿಸಿ, ಅವುಗಳನ್ನು “ಉತ್ಪಾದಕರು” ‘ಫಿಕ್ಷರ್’ ಅಥವಾ ‘ವಿಚ್ಛೇದಕ’ಗಳೆಂದು ವಿಂಗಡಿಸುತ್ತೇವೆ ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ನಡುವೆ ಇರುವ ಪರಸ್ಪರ ಸಂಬಂಧ, ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ, ಆ ಪರಿಪರ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೊಳಗಿರುವ ಅನೇಕ ಅಂಶಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಇವುಗಳ ಸಂಬಂಧವನ್ನೂ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಜೀವ ಜ಼ಕ್ರಗಳು, ವಿವಿಧ ವಸ್ತುಗಳ ಆವರ್ತನ ಜ಼ಕ್ರ, ಒಂದೊಂದು ಇನ್ನೊಂದು ರೂಪಕ್ಕೆ ರೂಪಾಂತರ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳು, ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಒಳಗೆ ಹಾಗೂ ಹೊರಕ್ಕೆ ಶಕ್ತಿಯು ಹಲವು - ಇವುಗಳ ಖಗಿಯೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಗಮನ ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಫಿಕ್ಷರ್ ಗಳು, ಮನೆ ಅಥವಾ ಶಾಲೆಯ ಉದ್ಯಾನ, ನೀರಾವರಿಗೆ ಒಳಪಟ್ಟ ಹೊಲಗಳು, ಮರ/ಹುಲ್ಲು ಕತ್ತಲಿಸಿ ಅಥವಾ ಸುಟ್ಟು ಬೆಳೆಸಿದ ಕೃಷಿ ಭೂಮಿ, ಎತ್ತರದ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಕೃಷಿ ಭೂಮಿ - ಇವೆಲ್ಲಾ ಮಾನ್ಯ ನಿರ್ಮಿತ ಅಥವಾ ಕೃಷಿ ಆಧಾರಿತ ಜೀವ-ಪರಿಪರ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಕೆಲವು ಉದಾಹರಣೆಗಳು. ಕಾಡು, ನದಿ-ಹೊಳೆಗಳು, ಹುಲ್ಲುಗಾವಲು - ಕುರುಹಲು ಕಾಡುಗಳು - ಇವೆಲ್ಲಾ ನೈಸರ್ಗಿಕ ಜೀವ-ಪರಿಪರ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಕೆಲವು ಉದಾಹರಣೆಗಳು.

ಪುಟ 1 ನೋಡಿ

ಮರನ ಸನಿ ನೆಟ್ಟು 'ಮಾಣಿಕ್ಯ' ಯುವುದು

ಪಿ.ಪಿ.ಐ.ಇ ವಿಭಾಗವು ಇತರ ವಿಭಾಗಗಳಿಗಿಂತ ಖನ್ನವಾಗಿರಲು ಮೂಲ ಕಾರಣ, ಜಫರು ಹೇಗೆ ಕೂಡಿಸುತ್ತಾರೆಂಬ ಬಗ್ಗೆ ಈ ವಿಭಾಗವು ಹೊಂದಿರುವ ಊಹೆ. ಮೊದಲನೆಯ ಚಿತ್ರವು (ಚಿತ್ರ ೨) ಈ ವಿಭಾಗದ ಪಾಲ್ತು ಹಂತಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಪಾಲ್ತು ಪಾಟುವಳಿ/ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಖಚಿಸುತ್ತದೆ.

ಈ ವಿಚಾರಣೆ ಆಧಾರಿತ ಕಠಿಣ ವಿಭಾಗದ ವಿವರಗಳು ನೀಡಿವೆ:

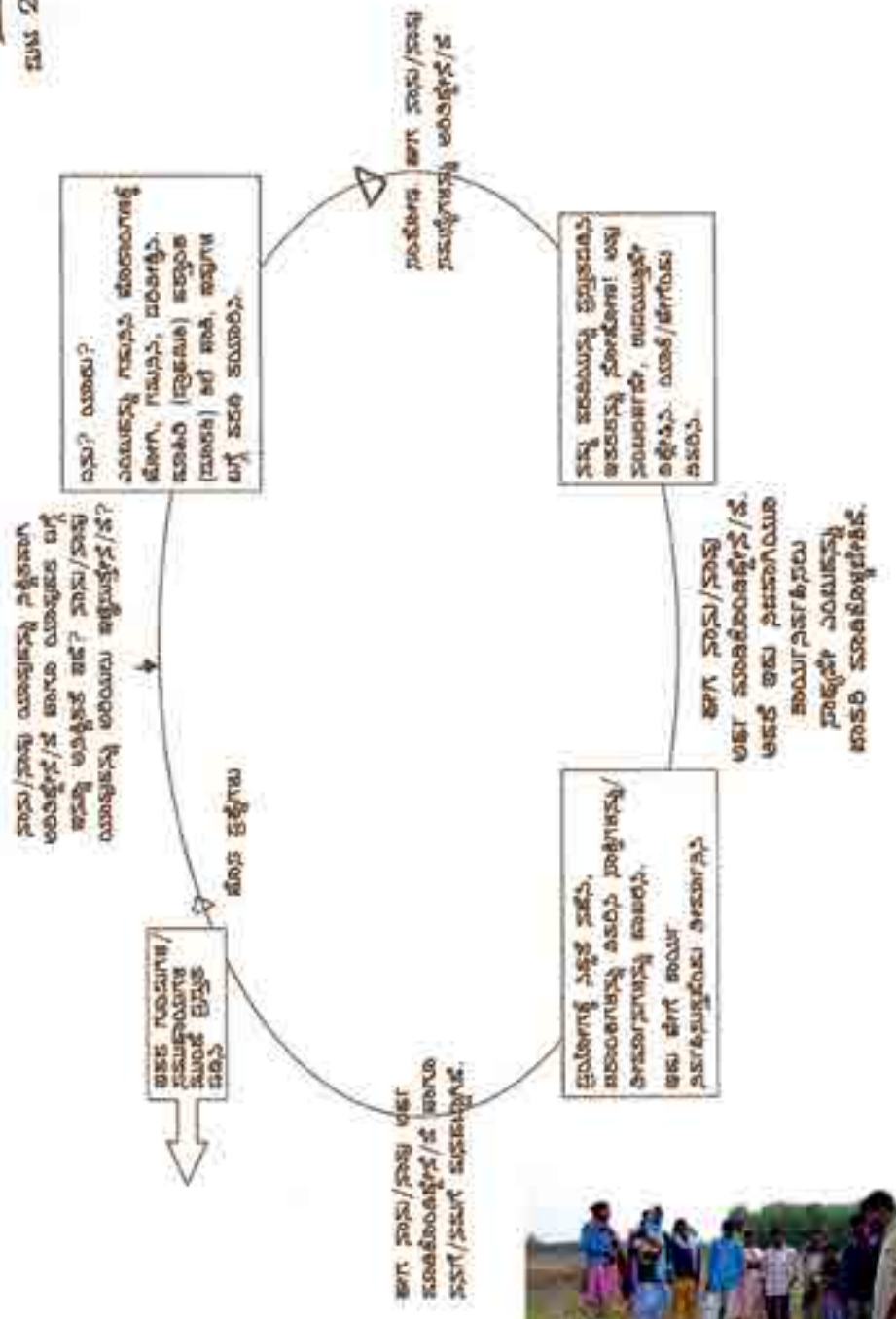
ಹಂತ 1: ಮೊದಲ ಹಂತದಲ್ಲಿ, ತಮಗೆ ಒಳಿರುವ ವಿಶಾಲ ಅಥವಾ ಕಿರು ವಿಷಯ ಹಾಗೂ ಉಪ ವಿಷಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಗಳ ನಡುವೆ ಪರ್ಜೆ ಹಾಗೂ ಈ ವಿಚಾರಗಳ ಪಟ್ಟಿ ಸಿದ್ಧ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು. (ಉದಾಹರಣೆಗೆ: ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಫಲವತ್ತತೆ ವಿಶಾಲವಾದ ವಿಷಯವಾದರೆ, ಒಪ್ಪಿಗೆಯಾದ ಅಥವಾ ಎಲೆಂಟು ಕಿರು ವಿಷಯ. ಎರೆಹುಳು ಗೊಬ್ಬರ ಅಥವಾ ಎರೆಬೀಜ (vermi wash) ತಯಾರಿಯನ್ನು ಉಪ-ವಿಷಯ ಎರಡು ಪರಿಗಣಿಸಬಹುದು)

ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಹುಟ್ಟುಹಾಕಲು ಹಾಗೂ ಅವುಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರ ಸಿಗಬಲ್ಲ ಮೂಲಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು ಎಷ್ಟೋ ಬಾಬಿ ಅರಣ್ಯ, ಬೇವರ ಕಾಪು, ಕೊಳ, ಕೆರೆ, ನದಿ, ಹೊಲಗದ್ದೆ ಅಥವಾ ಆಹಾರ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಪುಟಗಳಿಗೆ ಹೊರಾಂಗಣ ಭೇಟಿ ಬೀಜವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಆಯೋಜಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಅವರು ಏನನ್ನು ಒಳಿಮುಕೊಳ್ಳಬಹುದು (ಏನು, ಎಲ್ಲ ಹಾಗೂ ಯಾಲಿಬ) ಎಂಬುದನ್ನು ಪಟ್ಟಿ ಮಾಡಬೇಕು.

ಹಂತ 2: ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಸಣ್ಣ ಸಣ್ಣ ಉಪ ಗುಂಪುಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿಕೊಂಡು, ಮಾಹಿತಿ ಪರಿಗ್ರಹಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಹೊರಾಂಗಣಕ್ಕೆ ತೆರಳುತ್ತಾರೆ. ಸ್ವಂತ ಪರಿಶೋಧನೆಗಳನ್ನು ದಾಖಲಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ ಹಾಗೂ ಅರೆ-ರಚನಾತ್ಮಕ ಪರಿವರ್ತನಗಳ ಸಹಾಯದಿಂದ, ಆ ಪರಿವರ್ತನ ಪರಿಣಾಮಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದ ಜನ/ಶಿಕ್ಷಾಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ, ಸ್ಥಳೀಯ ಪರಿಪೂರ್ಣ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು/ತಜ್ಞರ ಒಳನೋಟವನ್ನು ಒಳಿಮುಕೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ಪರಿಶೋಧನೆ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆಗಳು, ಮಾಹಿತಿಗಳು ಹಾಗೂ ಪುಸ್ತಕಗಳಿಂದ ಪರಿಗ್ರಹಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಹಂತ 3: ಹಂತ 2ರಲ್ಲಿ ಕಂಡುಕೊಂಡ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲ ಪ್ರಸ್ತುತಪಡಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ ಹಾಗೂ ಪರ್ಜಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಕೋಷ್ಟಕಗಳಲ್ಲಿ ವಿಂಗಡಿಸಿ, ಪರಿಶೀಲಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಎಣಿಕೆ ಮಾಡಿ, ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಹಾಗೂ ವಿವಿಧ/ಪ್ರಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ, ಹೋಲಿಕೆ ಹಾಗೂ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ಖಚಿಸಿ ಮಾಹಿತಿಗಳ ನಡುವಿನ ಕೊಂಡಿಗಳನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ಕಾರಣ ಹಾಗೂ ಪರಿಣಾಮ ಸೂಚಿಸುವ ಚಿತ್ರಗಳು, ಚೋದಿ ಹಾಗೂ ಆಧುನಿಕ ಶೈಲಿಯಾಂಕಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ಹೆಚ್ಚು ಸಮರ್ಪಕ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತದೆ; ಪರಿಪೂರ್ಣ ಖಚಿಯಲ್ಲದ ಪರಿಷ್ಕರಣೆಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಹಾಗೂ ಪರಿಶೋಧನೆಯು, ಮುಂದೆ ಪರಿವರ್ತಿಸಬಹುದು (ನೀಗಾದರೆ ಮುಂದೆ ಏನಾಗಬಹುದು? ಎಂಬ ಸಿದ್ಧಾಂತಕ್ಕೆ) ನಾರಿ ಹುಡುಗರು. ಶಿಕ್ಷಕರು/ಪ್ರಗಮಕಾರರು ಪರಿವರ್ತಿಸಬಹುದಾದ ಉತ್ತರಗಳಲ್ಲಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ, ಇವನ್ನು ಪರಿಶೋಧಿಸಬೇಕು.

ನಾವು ಹೇಗೆ ಅರಿಯುತ್ತೇವೆ?

ಸೆಂಟರಾಂಗನ ಪ್ರಸಾರದಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳು

ಹಂತ 4: ಉಣ್ಣೆಯನ್ನು ಒದ್ದಿಕೊಳ್ಳಲು ಅಥವಾ ತಿರಸ್ತುಲಿಸಲು ಬೇಕಾದ ನರಿಖಲರ್ಹ ಸಾಕ್ಷಿಯನ್ನು ಕ್ರೋದೀಕರಿಸಲು ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ/ ಕ್ಷೇತ್ರ ಪರೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. (ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಒಳಮಣ್ಣಿನ (sub soil) ನಿರೀಕ್ಷೆಯನ್ನು, ನಿರೀಕ್ಷಿಸಬೇಕಾದ ಸಾಧನಗಳನ್ನು ಕಡಿಮೆಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ ಅಥವಾ ಎರೆಹುಳು ಗೊಬ್ಬರವು ತಿಟ್ಟಿಗೊಬ್ಬರಕ್ಕಿಂತಲೂ ಉತ್ತಮವಾಗಿ ಸಸ್ಯಗಳಿಗೆ ಪೋಷಕಾಂಶಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ ಅಥವಾ ಉತ್ಪಾದನೆಗೆ ಮುನ್ನ ಭತ್ತವನ್ನು 15% ಗೋಮೂತ್ರವನ್ನು ನೆನಪಿಟ್ಟರೆ ಮೊಳಕೆಯೊಡೆಯುವ ಅನುಪಾತ ಹೆಚ್ಚುತ್ತದೆ!)

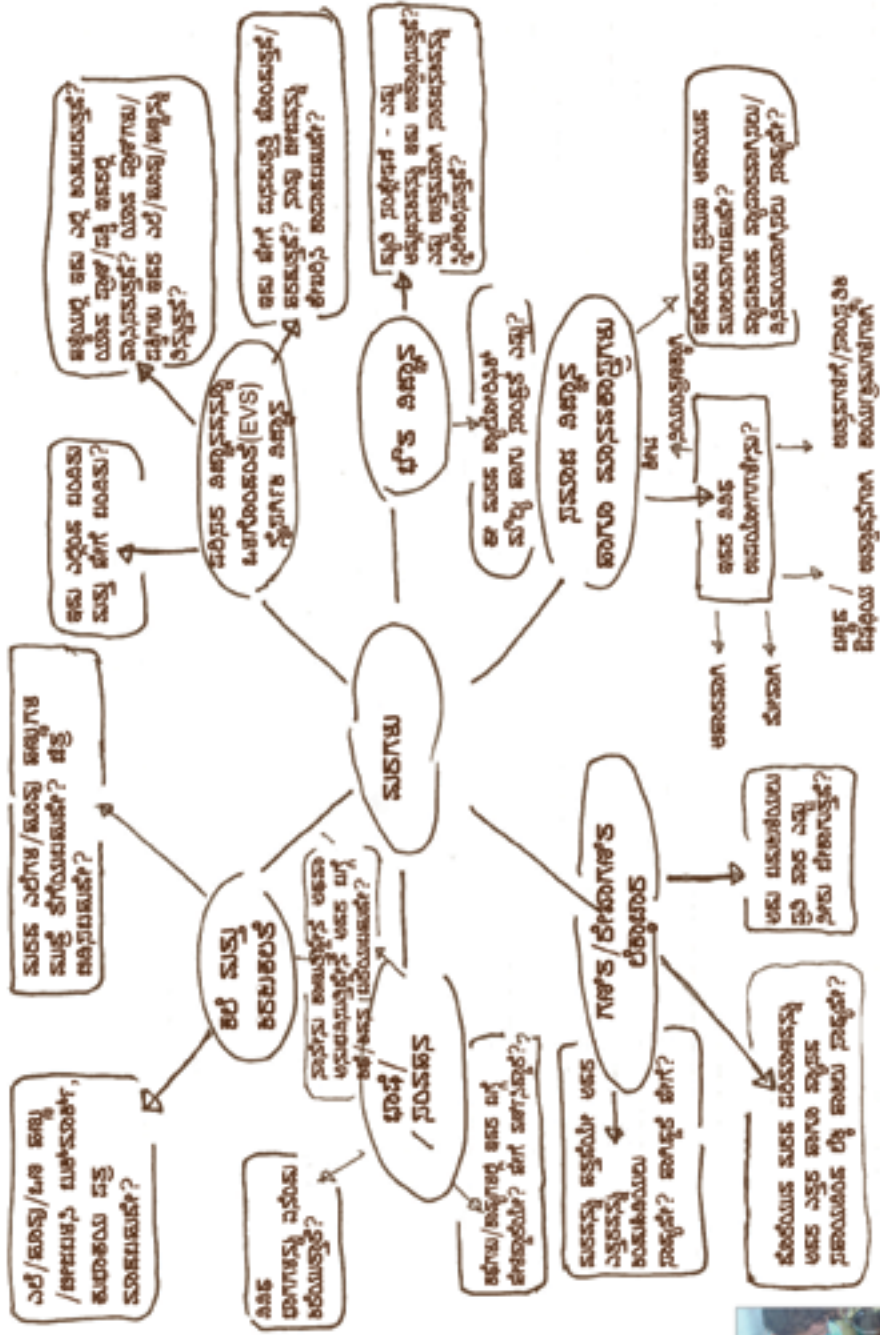
ಹಂತ 5: ಖನಿ ನಾಟಕ, ಹಾಸು, ಖತ್ತಿಚಿತ್ರ, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಚ್ಯಕ್ಷೇತ್ರಯುಕ್ತ ಸಂವಹನ ಮಾಧ್ಯಮಗಳ ಮೂಲಕ ತಮ್ಮ ಪ್ರಯೋಗಗಳ ಫಲಿತಾಂಶಗಳನ್ನು ಇತರ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳೊಂದಿಗೆ, ರೈತರು ಹಾಗೂ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಮುದಾಯದ ಜನರೊಂದಿಗೆ ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳುವುದು.

ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿದ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ಉತ್ತಮಪಡಿಸುವ, ಹಿತಾಸಕ್ತಿ ಸಂಘರ್ಷಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುವ, ಸಮರ್ಪಕ ಸ್ಥಳೀಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ಬೇಕಾದ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ನೀಡುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಕ್ರಿಯಾಯೋಜನೆಗಳು ಇಂತಹ ಸಂಘರ್ಷಗಳಿಂದ ರೂಪಿತವಾಗಬಹುದು.

ಸ್ಥಳ ಮತ್ತು ಸಮುದಾಯ ಆಧಾರಿತ ಶಿಕ್ಷಣವು ಒಂದು ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ವಿಭಾಗವಾಗಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಕೃತಿ ಹಾಗೂ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯೊಂದಿಗೆ ಬೆಸೆಯುವುದನ್ನು ಆಧರಿಸಿದೆ. ಈ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ನಿಜ ಜೀವನದ ಸಮಸ್ಯೆ/ಸಂಘರ್ಷಗಳನ್ನು ಅನ್ವೇಷಿಸುವ ಹಾಗೂ ದಾಖಲಿಸುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಹಾಗೂ ಗುರುತಿಸಿದ ಭಾಗವಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಾರೆ; ಈ ಸಮಸ್ಯೆ/ಸಂಘರ್ಷಗಳು ಸ್ಥಳೀಯ ಹವಾಮಾನ/ ವಾಯುಗುಣದ ವಿಪರೀತ ಹಾಗೂ ಜೀವ-ಪರಿಪರ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮತ್ತು ಜೀವ ವೈವಿಧ್ಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದವಾಗಿದ್ದು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಇದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿರೋಧಕ, ಸುಸ್ಥಿರ ಪರಿಹಾರಗಳನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ, ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ; ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ, ಪ್ರಯೋಗ ಹಾಗೂ ಕ್ರಿಯಾಧಾರಿತ ಸಂಶೋಧನಾ ಸಂಘಟನೆಗಳಿಂದ ಇದನ್ನು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದರ ಫಲಿತಾಂಶಗಳನ್ನು ಪರಿವರ್ತಿಸುವ ಸಂಘಟನೆಗೆ ಹೋಲಿಸಿ, ಪರಿಶೀಲಿಸಿ, ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ.

'ಜಿ' ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ, ವಿವಿಧ ವಿಷಯಗಳ ನಡುವಿನ ಪರಿಪರ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಅನ್ವೇಷಿಸಿ, ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಶಬ್ದ ಮತ್ತು ಮರಣ

ಶಿಶು ವಿಚಾರ ಮಕ್ಕಳು ಸ್ವೀಕರಿಸುವ ಮರಣ ಅನ್ವಯ ಮರಣವು.

ಪಿ.ಸಿ.ಐ.ಇ ವಿಧಾನ ಉದ್ದೇಶಗಳು:

X ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸ್ಥಳದ ಬಗ್ಗೆ ಜನಾಭೂತಿ ಹಾಗೂ ಅದು ತನ್ನದು ಎಂಬ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಸುವುದು, ಜೊತೆಗೆ, ಎಲ್ಲಾ ಜೀವಿಗಳ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬೆಲೆ ಕೊಡುವುದು ಮತ್ತು ಅವುಗಳಿಗೂ ತಮಗೆ ನೇರವಾಗಿ ಯಾವುದೇ ಅನುಕೂಲವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಅವುಗಳಿಗೆ ಇರಲು ಹಕ್ಕಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಮನಗಾಣಲು ಕಲಿಸುವುದು.

X ಸೃಷ್ಟಿಪಾಠ್ಯದ ನವೀನ ಚಿಂತನೆಯನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಬೆಂಬಲಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಸರಿತೋಷದಾಯಕ, ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸ ಹೊಂದಿರುವ, ಸಹಕಾರಿ, ಆಸಕ್ತ/ಲವಲವಕೆಯ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುವುದು.

X ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಲ್ಲಿ ತಾವಿರುವ ಪ್ರದೇಶದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಕೌಶಲ್ಯಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸುವುದು., ಅಷ್ಟಲ್ಲದೇ, ಶಾಲೆಯನ್ನು ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಸ್ತುತವೆನಿಸುವ ಹಾಗೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಸುವ ಮುಖಾಂತರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಬರಬಹುದಾದಂತಹ ಭಾವವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುವಂತೆ /ಸುಧಾರಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುವುದು.

ಶಾಲೆಯ ಉದ್ಯಾನ, ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಮನೆಯ ಉದ್ಯಾನಗಳು, ಸಮುದಾಯ ನಿರ್ವಹಿತ ಉದ್ಯಾನಗಳು - ಮೇವುಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ಹುಲ್ಲುಗಾವಲು ಹಾಗೂ ಕಾಡು, ಪಶುಸಂಗೋಪನೆ, ಬಿಲ್ಲುಗಳ, ಚಲಪಾತ್ರಗಳ ಸರಂಕ್ಷಣೆ, ಅದನ್ನು ಮಾಡುವುದನ್ನು ಕಲಿಯುವುದು - ಇವೆಲ್ಲಾ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಸುತ್ತ ಪಿ.ಸಿ.ಐ.ಇ ವಿಕಾಸ ಹೊಂದಬಹುದು.

ಉದ್ಯಾನ ಕೇಂದ್ರಿತ ಕಲಿಕೆಯು, ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಉದ್ಯಾನದ ವಿನ್ಯಾಸವನ್ನು ಯೋಜಿಸುವುದನ್ನು ಹಾಗೂ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸುವುದನ್ನು (ಗಿಡಗಳ ಆಯ್ಕೆ, ಸ್ಥಳ ಗೊತ್ತುಮಾಡುವಿಕೆ, ಪುಟ್ಟ ಕೊಳ, ಬದು, ಪಾತಿಯ ವಿನ್ಯಾಸ) ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುತ್ತದೆ. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ನಿರ್ವಹಣೆಯ ಅಧ್ಯಯನ ಹಾಗೂ ಜನಾಭೂತಿ ಹರಿಸಿಕೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಯೋಜಿಸಲು ಇದು ಅವು ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು (ಆವರ್ತನ ಯೋಜನೆ, ರಚನೆಯ ಯೋಜನೆ ಇತ್ಯಾದಿ). ಗಿಡಗಳು ಬೆಳೆಯಲು ಆರಂಭಿಸಿದಂತೆಯೇ, ಮಕ್ಕಳು ಆ ಗಿಡದ ಹಾಗೂ ಗಿಡದ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಉಪಯೋಗ, ಪೌಷ್ಟಿಕಾಂಶ, ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಬೆಲೆ, ಶೇಖರಣೆ ಹಾಗೂ ಸರಂಕ್ಷಣೆಯ ವಿಧಾನ ಇತ್ಯಾದಿಯ ಮೇಲೆ ತಮ್ಮ ಗಮನ ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಹೆಚ್ಚಿನ ಕಲ್ಪನೆಗೆ ಅವು ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಇಲ್ಲ ವಿವರಣಾತ್ಮಕ ಚಿತ್ರವನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಜೀವಾ ಹಾಗೂ ಜೀವೋಪಾಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕೆಲವು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು:

ಪ್ರಯತ್ನ

ಭೃತಿಯು ಕೃಷಿ, ಪಶುಪಾಲನೆ, ವಿದ್ಯಾಪಾಠ, ಹಣ್ಣಿನ ಹಾಗೂ ಇನ್ನಿತರ ಉತ್ಪಾದನೆಯಲ್ಲಿ ಮುಗಿಸು

ಪ್ರಯತ್ನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು

- ಬೆಳೆಯ ಗುಣಮಟ್ಟ, ಪ್ರಮಾಣ, ಭೀತಿಯ ಹಾಗೂ ಇತರವು ಮತ್ತೆ ಜೀವೋಪಾಯಕ್ಕೆ ಉತ್ತಮ ಪರಿಣಾಮ
- ಮೂಲದ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಜೀವೋಪಾಯ ಅನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡುವುದು ತಗ್ಗಿಸುವುದು
- ಖಾಸಗಿ ಶಕ್ತಿ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಮೇಲೆ ಅನುಷ್ಠಾನ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಪರಿಣಾಮಗಳಾಗುವ ಶಕ್ತಿ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಮೇಲೆ ಮತ್ತು ಅವಲಂಬಿಸುವುದು ಕಡಿಮೆಗೊಳಿಸುವುದು, ಯಾವ ಕೃಷಿ ತ್ಯಾಜ್ಯವನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸುವುದಾಗಿ ಉತ್ಪಾದಿಸುವುದು ಪ್ರಾಜ್ಞ?

ನಾವು ಈಗಾಗಲೇ ಜೀವೋಪಾಯ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವುದು ಸಾಧ್ಯವೇ? ಹೇಗೆ?

- ನಾವು ಆಹಾರ ಹಾಗೂ ಮೇವು ಶೇಖರಣೆ ಹಾಗೂ ಪ್ರಾಣಿಪಾಲನೆಯ ಉತ್ಪಾದನೆ ಪರಿಷ್ಕರಿಸುವುದು ಸಾಧ್ಯವೇ?
- ನಾವು ನೈಸರ್ಗಿಕ ಮೂಲಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಹವಾಮಾನದ ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನು ತಗ್ಗಿಸುವುದು/ತಡೆಯುವುದು ಹಾಗೂ ಅವಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಸಾಧ್ಯವೇ?
- ನಮಗೆ ಸಾಧ್ಯವೇ? ... ಹಾಗಾದರೆ ... ಹೇಗೆ?
- ಕಾಡು, ಜಲಾನುಸಾರಗಳನ್ನು ನಾವು ಸುಸ್ಥಿರವಾಗಿ ಹೇಗೆ ನಿರ್ವಹಿಸಿಕೊಡಬಹುದು? (ಅವುಗಳ ಕೊಡುಗೆ, ಜೀವ- ಪರಿಪೂರ್ಣತೆಯಾಗಿ ನೀಡುವುದು, ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮತ್ತು ಹಾಗೂ ವ್ಯಾಜ್ಯೋಪಾಯ ಆಧಾರಗಳ ಮೇಲೆ ಅವಲಂಬಿಸುವುದು)
- ನೈಸರ್ಗಿಕವಾಗಿ ಬೆಳೆಯುವ ಯಾವ ಯಾವ ಗಿಡಗಳನ್ನು ನಾವು ಹೊಂದಿಸಬಹುದು, ರಕ್ಷಿಸಬಹುದು, ಕಾಡು, ಪರಿ ಪಾಲನೆ ಇತ್ಯಾದಿ ಪ್ರಕಾರಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆ? ಇವುಗಳ ಲಭ್ಯತೆ ಹಾಗೂ ಉಪಯುಕ್ತತೆಯನ್ನು ನಿರ್ಣಯಿಸುವುದು ಬೇಕಾದುದು ಬೇಕಾದಂತೆ (ಪ್ರಕೃತಿಯ ಸಂರಕ್ಷಣೆಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯ ನೀಡುವುದು) ಹೇಗೆ ನಿರ್ವಹಿಸಬಹುದು?
- ಕೃಷಿ ಹಾಗೂ ಅರಣ್ಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕರಕುಶಲ ಕೆಲಸಗಳ ಮುಂದುವರಿಸುವುದು ಅಥವಾ ಅವುಗಳನ್ನು ಆಧಾರಗಳಾಗಿ ನಿರ್ವಹಿಸುವುದು ಸಾಧ್ಯವೇ? (ಉದಾಹರಣೆಗೆ: ರೇಷ್ಮೆ, ಕಾಡು, ಅಹಿ, ಜೇನುಕಾಯಿ, ಅರಣ್ಯ ಇತ್ಯಾದಿ) ಬೆಳೆಸುವುದರ ಮೂಲಕ- ಹೇಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಉತ್ಪಾದನೆಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಬಹುದು?
- ಜೀವನ ಗುಣಮಟ್ಟವನ್ನು ಉತ್ತಮಪಡಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಜೀವೋಪಾಯದ ಉತ್ಪಾದನೆಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಕಡಿಮೆ ಯುಕ್ತ ಹಾಗೂ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಉತ್ಪಾದನೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದು, ನಾವು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಬಹುದಾದ ಹಾಗೂ ಕಡಿಮೆ ಮಾತ್ರವೇ ಉಂಟುಮಾಡುವ ಶಕ್ತಿಯ ಮೂಲಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸಬಹುದೇ?

ನೈಸರ್ಗಿಕ ಜೀವೋಪಾಯ (ಮಾನವೀಕರಣದ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆ)

ಅಂತಿಮ ಮೂಲ, ಬೆಳೆ ಮತ್ತು ಹಾಗೂ ಶಾಖ ಉತ್ಪಾದಿಸುವುದು, ಅಂತಿಮವಾಗಿ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಇಂಥವು ಶಕ್ತಿ ಹಾಗೂ ನೀರಿನ ಬಳಕೆ

ಮತ್ತಷ್ಟು ಓವಿಗೆ ಮತ್ತು ಪರಾಮರ್ಶನೆಗಾಗಿ:

1. ಮರ, ಕೀಟಗಳು, ನೀರು, ಬೆಂಜಿನ್‌ನಿಂದ ಸಸ್ಯಗಳು, ಪಕ್ಷಿಗಳು, ಅಕ್ಕಿ, ತ್ಯಾಜ್ಯ, ತರಕಾರಿಗಳು, ಸ್ಥಳೀಯ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ, ಮೀನು ಇತ್ಯಾದಿಯ ಬಗೆಗಿನ ಪ್ರಜ್ಞಾತ್ಮಕ ಪಾಠಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಕೆಲವುಕಾಲ ದಿ.ಆರ್.ಪಿ.ಎಸ್.ಪಿಯಲ್ಲಿ 2010- 2012ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿ; ಇದು ಪಶ್ಚಿಮ ಬಂಗಾಲದ 6 ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಬೈಬಿಕಾಳಿಕಾ ಹಾಗೂ ಅನೌಪಚಾರಿಕ ಶಾಲೆ ಹಾಗೂ ಶಿಕ್ಷಣ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಧ್ಯಮಿಕ ಶಾಲೆಯ ಹಂತದ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡು, ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷದ ಯೋಜನೆಯ (ಇ.ಎಸ್.ಆರ್.ಇ) ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಸಲಾದ ಪ್ರಯೋಗ ಹಾಗೂ ಅದರ ಫಲಿತಾಂಶಗಳ ಸಾರಾಂಶವನ್ನು ಓಕಿಸುತ್ತದೆ. (www.drcsc.org)
2. **ವಿ ಫಾಕ್ಸ್ ಫೈರ್ ಸುಶ್ರುತ** - 60ರ ದಶಕದಲ್ಲಿ, ಒಂದು ಗುಡ್ಡಗಾಡಿನ ಮಕ್ಕಳು ತಾವೇ ಬರೆದ ರೇಖನಗಳನ್ನು ಸ್ಥಳೀಯ ನಿಯಂತ್ರಕಾಲಕೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದು, ಅವುಗಳ ಸಾರಾಂಶವನ್ನು ಕ್ರೋನಿಕಲಿಸಿ 1972ರಲ್ಲಿ ನ್ಯೂಯಾರ್ಕ್‌ನ ಸಬ್ ಜೆ ಎಕ್ಸಿಟಿವ್‌ನ ಸುಶ್ರುತದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಲಾಗಿದೆ. ಆ ಹೊರವಲಯದ ಗುಡ್ಡಗಾಡಿನ ಮಕ್ಕಳು ತಮ್ಮ ಜೋಷ್ವಾಕರ ಹಾಗೂ ನೆರೆಹೊರೆಯವರನ್ನು ನಿರಾಶ್ರಿತರ ಕೆಲಸ ಕಾರ್ಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸರಿಸರ್ಪಿಸಿ ಬರೆದ ರೇಖನಗಳೇ ಇವು. ಇದೇ ಸುಶ್ರುತದ ಹಲವು ಸಂಪುಟಗಳು ಹಲವಾರು ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ಹಲವು ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಈಗಾಗಲೇ ಪ್ರಕಟವಾಗಿವೆ. ಓದುಗರು, ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಾಹಿತಿಗಾಗಿ ಇವರ ಜಾಲತಾಣಕ್ಕೆ ಭೇಟಿ ನೀಡಬಹುದು (www.foxfire.org). ಈ ಸುಶ್ರುತದ ಮೂರೂ ಸಂಪುಟಗಳನ್ನು ಪಿ.ಪಿ.ಎಫ್ ಅಥವಾ ಮುದ್ರಿತ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಅಮೇಯಾನ್.ಕಾಮ್‌ನಿಂದ ತಲಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು.
3. **ಜಿಲ್ಲಾ ಪಾಸ್ ಫಾರೆಸ್ಟ್** - ಟ್ರಾನ್ ಔಟ್‌ಜೋರ್ ಕ್ಲಾಸ್‌ರೂಮ್ - ಇದು 1996ರಲ್ಲಿ ಆಸ್ಟ್ರೇಲಿಯಾದ ಫೆಫೆ ಬುಕ್ಸ್‌ನವರು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ ಸುಶ್ರುತ. ಕರೋಲೀನ್ ನಟಾಲ್ ಅವರು 90ರ ದಶಕದಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳೊಂದಿಗೆ ಕೆಲಸ ತಮ್ಮ ದೀರ್ಘಾವಧಿಯ ಅನುಭವದ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಈ ಸುಶ್ರುತವನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. (ನನ್ನ ಹಾಗೂ ನನ್ನ ಶ್ರೀಮತಿ ಸಚಿವರೊಡನೆ ಹಾಗೆ ಇವರು ಕೂಡ 'ಪರ್ಮಾಕಲ್ಚರ್'ನ ತರಬೇತಿದಾರರೂ ಹೌದು.)

4. **ಬಿ ಗ್ರೀನ್ಸ್ ಸ್ಟ್ರಾಟ್ ಚರ್ಚ್** - ಮಕ್ಕಳೊಂದಿಗೆ ಮನೆಯಲ್ಲೇ ಮಾಸಖಣ್ಡದಾಸ ಕಲಿಸಿದ ಸರಿಯಾದ ಒಳವಲಯಗಳನ್ನು ಅನ್ವೇಷಿಸುವಂತಹ ಈ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು 2009ರಲ್ಲಿ ಕೋಲ್ಕತಾದ 'ಅರ್ಥ್‌ಕೇರ್ ಬುಕ್ಸ್'ನವರು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕುಟುಂಬದ ಸದಸ್ಯರನ್ನು (ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಬೆಳೆಸುವಾಗಲೂ ಸ್ವಾಮ್ಯದ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ) ಯಾವ ಜೋಡಣೆಗಾಗಿ ಈ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದು, ಶಿಕ್ಷಕರಿಗೂ ಆಸಕ್ತಿಯುಳ್ಳ ಏನಿರಬಹುದು. (www.earthcarebooks.com ನಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯ)

5. **ಗೋಲ್ಡನ್ ಸ್ಟಾರ್** - ಟ್ಯಾಕ್ಟಿಕ್ಸ್‌ನ ಫಾರ್ ಗೋಲ್ಡನ್ ಮೈಸ್ಟರ್ಸ್: 1999ರಲ್ಲಿ ಅಮೇರಿಕಾದ ವರ್ವೋರ್ಟ್‌ನ ಪ್ರಾಜೆಕ್ಟ್ ಗಾರ್ಡನ್‌ನಿಂದ ಅನೇಕವರ್ಷಗಳಿಂದ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದು, ಹೆಬ್ಬೆರಾ ಬರ್ನ್ಸ್ ಅವರು ಈ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಚಿತ್ರಾಕೃತಿ ಕೈಪಿಡಿಯಾಗಿರುವ ಇದರಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಉದ್ಯಾನ ಆಧಾರಿತ ಕಲೆಗಳಿಗೆ ಬೇಕಾದ ವಿವರವಾದ ಚಿತ್ರಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. www.gardeningwithkids.com ನಲ್ಲಿ ಖರೀದಿಸಬಹುದು. ಇದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿತ ಇತರ ಪುಸ್ತಕಗಳು ಹಾಗೂ ದಾಖಲೆಗಳಿಗಾಗಿ assoc.garden.org ಗೆ ಭೇಟಿ ನೀಡಿ.

6. **ಯೂ ಇನ್ ವಿ ಗಾರ್ಡನ್ ('ಬಾಸ್ಕ್ಟ್ ಆಫ್ ಫೌಂಡ್ ಮೈಸ್ಟ್ರಿಕ್ಸ್ ಕ್ಲಬ್'ನ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಓಲಿವ್ ಫಾಗ್)** - ಈ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ದೆಹಲಿಯ "ಫಾರ್ಮ್‌ನೇಟ್ ಬ್ಲಾಕ್"ನವರು 2005ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದು, ಇದು 200 ಕೊನೆಯ ದಶಕಗಳಲ್ಲಿ 2 ವಿವಿಧ ಪುಸ್ತಕಗಳಾಗಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಿದ್ದ ಇವುಗಳ ಏಕೈಕವು ಅವರು ಬರೆದಿರುವ ಪುಸ್ತಕದ ಮುಂದುವರಿದು. ಇದು ಶಿಕ್ಷಣ ವಿಧಾನದ ಬಗ್ಗೆಯಲ್ಲದಿದ್ದರೂ, ನಮ್ಮ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ನೈಸರ್ಗಿಕ ಜಗತ್ತಿನ ಉತ್ತಮ ವಿವರಣೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಓಲಿವ್‌ನೇಟ್ ಲಾಂಗ್‌ಮ್ಯಾನ್ ಪ್ರೆಸ್‌ನೇಟ್ ಲಾಂಗ್‌ಮ್ಯಾನ್‌ನಲ್ಲಿ ಈ ಪುಸ್ತಕವು ಲಭ್ಯ.

ಅರವತ್ತು ವಯಸ್ಸಿನ ಅರ್ಧೇಂದು ಅವರು ಭಾರತದ ಅನೇಕ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸಿದವರು ಮತ್ತು ಸುಸ್ಥಿರ ಆಹಾರ ಪೂರೈಕೆ ಮತ್ತು ಜೀವನೋಪಾಯ ಭದ್ರತೆ ಕುರಿತಂತೆ ಮಕ್ಕಳು ಮತ್ತು ವಯಸ್ಕರ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಕಲ್ಕತ್ತಾ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದಿಂದ ಪದವೀಧರರಾದ ನಂತರ, ಅವರು ಜಪಾನ್ ದೇಶದ ಏಷ್ಯನ್ ರೋಲ್ ಇನ್ಸ್ಟಿಟ್ಯೂಟ್ ನಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ನಾಯಕತ್ವದಲ್ಲಿ ಡಿಪ್ಲೊಮಾ ಕೋರ್ಸ್‌ಅನ್ನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗೂ ಭಾರತ ಮತ್ತು ದಕ್ಷಿಣ ಏಷ್ಯಾದಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ಸ್ಥಳೀಯ ಮತ್ತು ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸರ್ಕಾರೀತರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಪ್ರಸ್ತುತ ಹೂಗ್ರಿಯ ಚಂದಾನಗರ್ ನಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅವರನ್ನು ardhendu.sc@gmail.com ನಲ್ಲಿ ಸಂಪರ್ಕಿಸಬಹುದು. ಅನುವಾದಕರು: ಕ್ಷಮಾ ಭಾನುಪ್ರಕಾಶ್, ಪರಿಶೀಲನೆ: ಮನೋಜ್ ಗೋಡ್ಡೋಲೆ.